ročník 21

3/2016

0,50 €

RUŽENEC

duch | modlitba | život

Oslávili 25. výročie založenia Gymnázia Tomáša Akvinského

Vzdelávanie a výchovu mladých ľudí na Gymnáziu sv. Tomáša Akvinského v Košiciach odzrkadľujú slová KRÁSA – PRAVDA – TVORIVOSŤ. Deň slávenia 25. výročia od založenia školy bol zvlášť preniknutý obsahom týchto slov.

Podľa hesla „GTA nie je škola – GTA je rodina" sme na oslavu pozvali celú našu širokú rodinu. Veľmi sme sa tešili najmä zo stretnutia s bývalými kolegami a absolventmi školy.

28. január 2016 sa začal slávnostnou svätou omšou v Kostole Krista Kráľa v Košiciach. Provinciál dominikánov na Slovensku, fr. Reginald Slavkovský OP, vo svojom príhovore spomenul nadšenie, ktoré vládlo po nežnej revolúcii, keď sestry dominikánky nadviazali na tradíciu svojej charizmy a zriadili katolícke gymnázium. Podľa jeho slov možnosť nášho pôsobenia na kresťanských školách dnes nevyvoláva toľko eufórie, ale výzva doby je ešte naliehavejšia. Homíliu ukončil slovami: „Verím, že GTA nebude žiť iba zo spomienok. Prajem gymnáziu a vám všetkým, aby ste naplno prežívali jeho poslanie vytvárať spoločenstvo viery, ktorého cieľom je šírenie životných hodnôt pre dôstojný život jednotlivcov aj spoločnosti."

V kultúrnom programe, ktorý sa konal v Historickej radnici, všetkých prítomných svojím talentom potešili mnohí účinkujúci: hudobníci, speváci, účinkujúci v tieňohre a herci z Drama Clubu. Objavili sa aj skryté herecké talenty niektorých učiteľov. Zvlášť veľký aplauz si vyslúžili deti z Cirkevnej materskej školy bl. Imeldy za svoje tance, spevy a milé blahoželania. Ku gratulácii sa prostredníctvom videodokrútok pridali aj absolventi, rodičia a bývalí zamestnanci. Tiež sr. Rajmunda Páleníková OP, generálna predstavená Kongregácie sestier dominikánok bl. Imeldy, vyjadrila vo svojom príhovore veľkú vďačnosť všetkým, ktorí sa aktívne zapájajú do zveľaďovania školy.

Po skončení programu čakalo našich hostí občerstvenie a vzácna možnosť stretnúť a porozprávať sa s tými, ktorí na škole pôsobili a stále tak patria do našej rodiny. Slávnostný deň sme zavŕšili plesom GTA.

RUŽENEC
duch | modlitba | život

Formačno-informačný mesačník ružencových bratstiev na Slovensku.

Dátum vydania: marec 2016

Vydáva Dominikánske mariánske centrum, Košice. IČO: 31992579

Šéfredaktor: P. Michal Krovina

Redakcia:
P. Melichar Matis, P. Šimon Tyrol, P. Patrik Vnučko

Grafická úprava: S. Kontúr

Adresa redakcie:
Dominikánske mariánske centrum, Mäsiarska 6, 040 01 Košice, tel.: (055) 623 01 37, mobil: 0905 244 583
e-mail: dmc@dominikani.sk

Hodiny pre verejnosť:
utorok 8.00–12.00
streda 13.30–17.00
štvrtok 8.00–12.00

Redakcia nevyžiadané rukopisy nevracia.

Príspevok na vydanie tohto výtlačku je 0,50 €.

Objednávky alebo **zmeny odberu časopisu** (počet kusov, zmena adresy, zrušenie odberu) je potrebné hlásiť písomne na email **casopisruzenec@dominikani.sk** alebo telefonicky do redakcie **na tel. číslo 0948 178 751.**

Tlač: HARLEQUIN s.r.o., Košice

Cirkevné schválenie: ABÚ Košice, č. 1656/95-Ta 9. 10. 1995.

Ev. číslo MK SR: EV 3251/09.
ISSN 1337-9852

Na titulke:
Titulný obrázok časopisu Ruženec z roku 1946

Náš jubilant

Pripomíname si 70. výročie založenia časopisu Ruženec. Preto aj úvodný obrázok na obálke tohto čísla je ten, ktorý sa vyskytoval na prvých výtlačkoch časopisu. Snahou jeho zakladateľa P. Mikuláša Lexmanna OP bolo povzbudzovať, podporovať a rozširovať modlitbu ruženca, motivovať a oživovať ružencové bratstvá a iniciovať vznik nových. Verím, že toto časopis robí aj dnes.

Počas jedného rozhovoru pri obnove mi tamojší kňaz vyrozprával skúsenosť spojenú s modlitbou ruženca. V jednom zo svojich pôsobísk, kde sa intenzívne venoval mládeži, si dali spoločné predsavzatie, že sa budú jeden za druhého denne modliť aspoň jeden desiatok ruženca. Po čase si jedno dievča z tejto skupiny vzalo za manžela jeho brata. Lebo jedným z motívov tejto vzájomnej modlitby bola prosba o dobrých partnerov do života.

Rád si tiež spomínam na stretnutie s bývalou študentkou vysokej školy, ktorá nás navštívila v DMC s otázkou, ako môžu pokračovať ďalej vo fungovaní svojej ruže, ktorú mali počas štúdia na vysokej škole a v UPC, kde sa pravidelne stretávali, keďže teraz sa rozišli do svojich domovov. Nemyslela len tých na Slovensku, ale aj tých, ktorí sa vrátili do svojich domovov v zahraničí a teda je takmer nemožné osobné stretnutie všetkých členov. Navrhol som jej „Ruženec priateľstva“. Jeho podstatou je zvoliť si jedno z dvadsiatich tajomstiev ruženca a modliť sa ho za ostatných priateľov, ktorí tvoria dvadsaťčlenné spoločenstvo a tak vytvárať puto priateľstva spojené modlitbou. Dôležité je, aby každý z dvadsiatky spoločenstva mal iné tajomstvo.

Pápež František na ukončenie Roka zasväteného života 2. februára vo svojom príhovore rehoľníkom zídeným v Ríme z celého sveta okrem iného povedal: „Tento rok sa teraz ako rieka vlieva do mora milosrdenstva, do tohto nekonečného tajomstva lásky, ktorú zakusujeme počas mimoriadneho Jubilea... Nech Pán Ježiš, na materský príhovor Panny Márie, rastie v nás a nech v každom z nás vzrastá túžba po stretnutí, uchovávanie úžasu a radosť z vďačnosti. Takto budú druhí priťahovaní jeho svetlom a budú sa môcť stretnúť s Otcovým milosrdenstvom.“

Vyprosujem vám i vašim drahým požehnané veľkonočné sviatky, vedomé prežívanie tajomstva našej spásy a hlbokú radosť i dôveru v Božie milosrdenstvo.

fr. Melichar Matis OP

V Zemplínskej Teplici oslávili životné jubileá

V zimných mesiacoch naše Ružencové bratstvo zo Zemplínskej Teplice (farnosť Veľké Ozorovce) oslávilo spolu s najstaršími členkami Ružencového bratstva ich krásne životné jubileá.

6. decembra sme spolu s pani Annou Dvorovou slávili ďakovnú svätú omšu pri príležitosti jej 90. narodenín. Svätú omšu celebroval jej vnuk, otec Rastislav Dvorový. Našu tetušku sme ešte navštívili aj doma, aby sme sa jej takto poďakovali za aktívnu činnosť, keďže v rokoch 1983–1990 bola horliteľkou ružencového bratstva.

Dňa 14. januára sa dožila naša najstaršia členka Mária Ivanecká 95 rokov svojho života. Ďakovnú svätú omšu budeme sláviť spolu s naším duchovným otcom v najbližších dňoch. P. Ivaneckú sme tiež navštívili, aby sme jej osobne pogratulovali. Porozprávala nám o svojom živote, ktorý nebol vždy najľahší. Boží chrám už nenavštevuje pravidelne, doma však počúva Rádio Lumen a ani jeden deň nevynechá modlitbu ruženca.

Aj touto cestou im ešte raz blahoželáme a vyprosujeme veľa Božích milostí a ochranu našej Ružencovej Panny Márie.

Bernardína Ivanišinová, horliteľka RB

Volebná atmosféra v Šarišských Bohdanovciach.

Dominikánske mariánske centrum

Mäsiarska 6, 040 01 Košice
(vstup cez hlavný vchod kláštora)

Mimo hodín pre verejnosť si stretnutie môžete dohodnúť telefonicky.

Hodiny pre verejnosť:

utorok 8.00–12.00
streda 13.30–17.00
štvrtok 8.00–12.00

tel.: (055) 623 01 37
mobil: 0905 244 583
e-mail: dmc@dominikani.sk

Duchovná obnova a voľby v Šarišských Bohdanovciach

Pri príležitosti 75. výročia založenia Ružencového bratstva v Šarišských Bohdanovciach vo filiálnom kostole sv. Anny sa dňa 30. 1. 2016 konala duchovná obnova, na ktorú prijali pozvanie dominiká-

STANOVY RUŽENCOVÝCH BRATSTIEV NA SLOVENSKU

vnášajú do činnosti ružencových bratstiev poriadok v každej oblasti členstva – v Živom, Večnom i Svätom ruženci. Ale riešia aj otázky v oblasti finančného hospodárenia či jednotlivých volieb, čím odstraňujú prípadné nedorozumenia. Fungovanie bratstva sa vďaka Stanovám stáva jasným, prehľadným a zrozumiteľným.

Objednať si ich možno listom, emailom, alebo telefonicky, poprípade si ich možno osobne zadovážiť v Dominikánskom mariánskom centre v Košiciach. Milodar na pokrytie výrobných nákladov Stanov ružencových bratstiev činí 1 €.

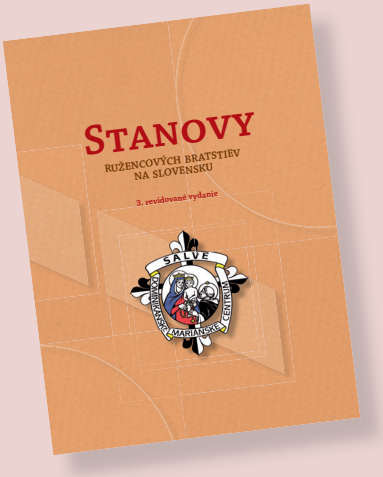

ni brat Filip Ďubek a brat Vavrinec Mitro.

Pred sv. omšou sme sa pomodlili rozjímavý radostný ruženec pod vedením brata Vavrinca. Slávnostnú svätú omšu celebroval brat Filip so spolubratom a naším duchovným otcom Pavlom Štefúrikom.

Brat Filip nás povzbudil k modlitbe ruženca. Ako povedal, je to evanjelium v kocke. Modlitbou si môžeme vyprosiť pokoj, riešenie problémov a konanie dobra.

Hlasovaním sme si zvolili nových členov finančnej rady. Nasledovali voľby horliteľov jednotlivých ruží. Horliteľky ruží volili horliteľku ružencového bratstva. Stretnutie sme ukončili zverením sa do ochrany Ružencovej Panny Márie.

Naše RB má 120 členov, z toho je 5 ruží. Niektorí sú členmi Svätého a Večného ruženca.

Sme veľmi vďační za to, že nás dominikáni duchovne obohatili a povzbudili do života tak, aby každá ruža bola spoločenstvom, v ktorom sa členovia spolu modlia, radi stretávajú, bližšie spoznávajú a prehlbujú vzťahy bratskej lásky.

Pán Boh zaplať za krásne prežitý deň plný duchovných zážitkov.

Mária Čontofalská.
horliteľka RB

70 rokov časopisu Ruženec

Tohto roku si pripomíname sedemdesiate výročie založenia časopisu Ruženec. Snahou jeho zakladateľa a iniciátora P. Mikuláša Lexmanna OP bolo povzbudzovať, podporovať a rozširovať modlitbu posvätného ruženca, motivovať a oživovať ružencové bratstvá a iniciovať vznik nových. Tento časopis mal tiež úlohu formovať týchto členov.

Prvé číslo časopisu Ruženec vyšlo v marci roku 1946 v neľahkých povojnových časoch. A už v roku 1948 bol pre vtedajšie spoločensko-politické pomery zrušený. Ale jeho význam a úloha ostala aktuálna, a tak pred dvadsiatimi rokmi v marci 1996 dominikáni časopis obnovili a odvtedy vychádza až doteraz.

Hlavným cieľom jeho obnovy je viesť ľudí k modlitbe posvätného ruženca, viesť ich k Panne Márii a zároveň ich informovať o tom, čím žije dominikánska rodina – dominikánska rehoľa a ružencové bratstvá.

Pohľad do histórie

Zaujímavým faktom je, že ešte pred časopisom Svätý ruženec vychádzal časopis, ktorý sa už venoval šíreniu modlitby posv. ruženca. Zvláštnosťou je aj fakt, že tento časopis nevydávali samotní dominikáni, ale

SVÄTÝ RUŽENEC

ROČNÍK I. 1946 ČÍSLO 8—12.

OBSAH

začal ho vydávať a redigovať už v roku 1888 Štefan Pirončák, farár v Jablonke (dnes súčasť Poľska). Keď koncom roka 1912 Štefan Pirončák zomrel, vybral sa dôstojný pán Anton Hromada do Jablonky a doniesol si odtiaľ niekoľko sto adries, ktoré sa stali základom vtedajších odberateľov Kráľovnej sv. ruženca. Aby mohol, spolu aj s bývalým kaplánom zomrelého redaktora, pokračovať vo vydávaní tohto časopisu, vyžiadal si od biskupskej vrchnosti dovolenie, ktoré aj dostal. A tak už dňa 1. januára 1913 vyšla prvá „Kráľovná sv. Ruženca“ pod novým redakčným vedením, a časopis pre ruženčiarov tak vstúpil už do 25. roku svojej existencie. Anton Hromada zomrel 19. apríla 1934 v Prahe a časopis Kráľovná sv. Ruženca vychádzal do roku 1937.

Vestník

V dominikánskom archíve sa nachádza jedno číslo časopisu „Vestník tretieho rádu svätého Dominika na Slovensku“. Tlačil sa pre členov III. rádu a dominikánske bratstvá. Zodpovedným redaktorom a vydavateľom bol Štefan Skaličan a vychádzal nákladom Spolku bratstva sv. ruženca, so sídlom v Košiciach na Bethlenovej ulici č. 47. Je v ňom aj poznámka: „Tento Vestník, ktorý je zatiaľ len letáčikom (mal 12 strán), ale z ktorého sa má neskoršie vyvinúť

Zakladateľ časopisu Svätý ruženec P. Mikuláš Lexmann OP.

časopis, musí si zadovážiť každý člen rádu.“ V archíve máme iba jedno číslo, a to hneď prvé z júna roku 1938. V jeho v úvode dozvedáme, čo je „Tretí dominikánsky rád v službe katolíckej akcie“. Potom sú tam stručné dejiny dominikánov a dominikánok na Slovensku. V závere sa nachádzajú rôzne správy a návod na mesačné stretnutie tretieho rádu. Nevieme s istotou povedať či časopis Svätý ruženec, ktorý začína vychádzať od roku 1946, je práve tým pokračovateľom už spomínaného Vestníku. Skôr ho môžeme považovať za pokračovateľa už v tom čase zaniknutého a vyššie spomínaného časopisu Kráľovná sv. ruženca.

Svätý ruženec

Prvé číslo časopisu Svätý ruženec vyšlo v marci v roku 1946. Mal červeno-bielu obálku s obrazom Panny Márie dávajúcej ruženec sv. Dominikovi. V pravom hornom rohu bol umiestnený znak dominikánov – pes s horiacou fakľou v papuli. Tento obrázok je súčasťou obálky tohto vydania. Časopis mal 22 strán. „Chceme prehlbovať spôsob modlenia ruženca v srdciach veriacich. Chceme, aby Svätý ruženec vychovával,“ píše v prvom úvodníku P. Mikuláš Lexmann OP, redaktor časopisu. „Kdekoľvek sa obrátime na našom milom Slovensku, všade nachádzame ružencové spolky. Najprv sa musíme vospolne poznať. Chceme pravidelne uverejňovať spolkové správy z celého Slovenska. Museli sme prekonať nemalé ťažkosti, aby sme mohli začať s vydávaním. Nuž podporujte, ruženčiari, svoj časopis. Sami ho horlivo čítajte a dávajte ho čítať aj ostatným.“

Pri obnovení ružencového apoštolátu na východnom Slovensku pri dominikánskom kláštore v Košiciach v roku 1867 stáli dvaja mladí ľudia – Ján Štefančík a Juraj Dobranský, ktorý mal syna

Jána, ten sa stal kňazom a pôsobil vo farnosti Solivar. Keď v roku 1946 začal vychádzať časopis Svätý ruženec, už v jeho druhom čísle zareagoval a napísal článok: „Ozvena k prvému číslu Svätého ruženca“. V ňom okrem iného píše: „Prvým číslom tohto časopisu dostávame do rúk to, čo nám veľmi chýbalo aj pri našej každodennej modlitbe ruženca. (...) Doterajší horlitelia a horliteľky miestnych ružencových spolkov budú odteraz dostávať jednotné smernice pre celonárodné ružencové hnutie.“

Tu stojí za zmienku spomenúť dobrodincu Michala Danka, ktorý sám uhradil výlohy celého nákladu októbrového čísla v roku 1946.

Dr. Inocent Müller OP sa svojím článkom obracia na slovenských dominikánskych terciárov: „Povojnové časy najmä tu na východe znemožnili mnohým dôkladnejšie sa venovať terciárskym ideálom, lebo zápasia o denný chlebíček. Jedno je isté, že spolu s ruženčiarmi tvoríme najväčší katolícky spolok na Slovensku, preto chceme byť s vami v stálom písomnom kontakte na stránkach Sv. ruženca.“

Zodpovedným redaktorom a možno povedať zakladateľom časopisu sa stal P. Mikuláš Lexmann OP. Predplatné na rok bolo 40 korún. Predpokladalo sa, že ročne vyjde desať čísel a jedno bude stáť štyri koruny. Plne zrealizovať sa to však podarilo až v poslednom a pre kresťanské periodiká najťažšom roku 1948, keď už bolo vydávanie kresťanských časopisov zakázané.

Prvý ročník Svätého ruženca vyšiel v ôsmich číslach (posledné ako päťčíslo 8–12). V roku 1947 vyšiel Svätý ruženec osemkrát, z toho štyri boli dvojčísla (4–5; 6–7; 9–10; 11–12). Číslovanie strán bolo od prvého až po posledné číslo teda v roku 1947 vyšlo 86 strán; 150 strán v roku 1946 a 222 strán v roku 1948. Na stránkach časopisu boli aj básne známeho básnika Gorazda Zvonického SDB, ale aj P. Tomáša Gajdoša OP. Stálymi prispievateľmi boli pátri Mikuláš Lexmann, Inocent Müller, Bertrand Húska, Pius Krivý, Akvinas Gabura, Martin Furman a Rozár Záles.

Zákaz vydávania postihol aj časopis Svätý ruženec, ktorého posledné číslo v povojnovej etape vyšlo v decembri roku 1948. Po prevrate v roku 1989 prišlo k politicko-spoločenskej zmene. Na základe tejto skutočnosti bolo dňa 1. novembra 1994 založené Dominikánske mariánske centrum, ktoré na seba prevzalo službu a zodpovednosť za ružencový apoštolát na Slovensku. V tom období vznikol aj informačný leták pod názvom „Ruženec“, podľa vzoru francúzskeho Rosaire, (vydávali ho dominikáni v Toulous). Leták vychádzal až do obnovy časopisu Svätý ruženec, teda do marca 1996. Jeho úlohou bolo povzbudzovať a informovať ružencové bratstvá.

Tento časopis si rýchlo získal obľubu u svojich čitateľov, a to najmä ružen-čiarov, ktorým je prednostne venovaný. Od prvého čísla z roku 1996 začal vychádzať mesačne a takto vychádza nepretržite až do dnešných čias. V čase vzniku tohto príspevku je to už 241. číslo po obnovení od roku 1996.

Veríme, že i naďalej bude slúžiť ako dobrý pomocník na poli ružencového apoštolátu.

fr. Melichar Matis OP

Utorok, 15. marec 2016

BRUNO CADORÉ OP V KOŠICIACH,
vzácna návšteva magistra Rehole dominikánov

Pri tejto príležitosti si dovoľujeme vás pozvať na stretnutie s týmto programom:

16.00 – Prezentácia dominikánskej rodiny v kultúrnom centre Veritas
17.00 – Modlitba posvätného ruženca v dominikánskom kostole
17.30 – Sv. omša, po nej Vešpery
18.30 – Príhovor magistra rehole s možnosťou diskusie (v kultúrnom centre Veritas)

IUBILÆUM 800 1216–2016
ORDO PRÆDICATORUM

Sobota, 16. apríl 2016

90. VÝROČIE ÚMRTIA P. REGINALDA GARŽÍKA,
predstaveného košického kláštora dominikánov a vtedajšieho promótora pre ruženec a veľkého šíriteľa tejto modlitby

Program:

10.00 – Úvod
10.05 – Modlitba posvätného ruženca
10.30 – Prezentácia o živote a diele P. Reginalda Garžíka OP
11.15 – Koruna Panny Márie
11.30 – Meditatívny ruženec
12.15 – Svätá omša
13.00 – Adorácia spojená s meditáciou
13.20 – Záverečné požehnanie

PÝCHA

2. časť

Postoj farizeja zaznamenaný v evanjeliu podľa Lukáša (Lk 18, 9–14) pomerne dobre ilustruje, čo znamená ľudská pýcha. Farizej sa cíti byť sám so sebou spokojný, je spravodlivý, bezhriešny, jednoducho dobrý človek. V určitom slova zmysle má aj pravdu, veď keby sme stretli niekoho, kto má podobný morálny profil, určite by sme ho pokladali za dobrého, zbožného človeka. Má to však jeden háčik. Všetko, čo rozprával a hodnoty, na ktorých staval, odvodzoval zo svojich dobrých vlastností. Inými slovami povedané, všetko posudzoval podľa seba. Avšak Boh mal na jeho postoj a slová úplne iný názor.

Ako by sme teda mohli definovať ľudskú pýchu? Svätý Tomáš Akvinský o nej hovorí: „Koreň pýchy spočíva v tom, že človek sa nechce podrobiť Božej múdrosti a Jeho slovám. Takáto nezriadená sebaláska je potom prameňom všetkých hriechov.“ Nositeľ Nobelovej ceny za literatúru americký básnik a esejista Thomas Stearns Eliot k tomu dodáva: „Väčšina problémov vo svete vzniká kvôli tomu, že ľudia chcú byť dôležitejší ako Boh.“ Tieto myšlienky nám poukazujú na prameň pýchy – odklon človeka od Boha. No pre správne pochopenie pýchy je potrebné aj dobre rozlišovať medzi sebaúctou a vlastnou pýchou. Nie je to až také ľahké, ako by sa to na prvý pohľad zdalo. Lebo v súčasnosti, ako to spomína filozof a spisovateľ Alain de Botton, sú štyri základné čnosti – kreativita, odvaha, inteligencia a životný elán. Iné čnosti, ako napr. pokora alebo zbožnosť, málokoho oslovia. Samozrejme, aj tento spisovateľ má kus pravdy, z ktorej sa dá lepšie pochopiť, aký pohľad má na pýchu tento svet. Z toho vyplýva, že sú tu vlastne dva pohľady na tento problém: kresťanský a profánny. Na jednej strane je tu prirodzený, ľudský, či psychologický pohľad – ak sme charakterní, slušní, ohľaduplní, nepáchame nijaké zlo, máme zo seba dobrý pocit (farizej). No na druhej strane je tu kresťanský pohľad – opúšťanie ilúzií o sebe, vedomie si vlastných hriechov a chýb, ktoré môžu viesť človeka k frustrácii, menejcennosti, proste k úplnému ubitiu sebavedomia. Kde je teda pravda? Zastavím sa najprv pri prvom pohľade, pri tom ľudskom, či psychologickom. Zakladať si svoju identitu (sebaúctu) na vonkajšej povesti ako farizej z evanjelia je veľmi krehké a vratké. Dobrá povesť sa totiž môže veľmi rýchlo vypariť, podobne ako rosa za letného rána. Pokiaľ sa nám všetko darí, veci i vzťahy sú relatívne v poriadku, vtedy sa tešíme z dobrej povesti. No v momente, keď sa vyskytnú neočakávané, negatívne situácie, ľudovo povedané začne to škrípať, pomerne rýchlo môžeme stratiť ideálnu povesť o sebe, o svojej dokonalosti a dobrote. A pritom tie neočakávané momenty sú realita, s ktorou sa denne stretávame u druhých ľudí – alkohol, drogy, nevera, klamstvo a aj temné, vlastné tajomstvá. Niekedy totiž aj obyčajné klamstvo dokáže poriadne otriasť dobrou povesťou človeka. Takýto človek má potom pocit životného zlyhania a začne žiť v troskách pýchy.

Rovnako súčasťou ľudskej pýchy, bez ktorej by nemohla existovať, je porovnávanie sa s druhými – presne to, čo robil farizej v evanjeliu. Na základe svojich morálnych hodnôt zvykneme sa porovnávať, ba dokonca opovrhovať svojimi blízkymi. A výsledok? Odstup a nadradenosť nad druhým človekom. Pod toto všetko sa podpisuje pýcha, čiže nihilizovanie vlastných chýb a neprijatie pravdy o tom, že i môj blížny môže byť lepší ako som ja. Podstatou pýchy je teda spokojnosť samým so sebou. Najspokojnejší so sebou je ale sám satan, ktorý v hierarchii pekla zastáva najvyšší post a nemusí sa v nebi pred nikým ponižovať.

Toto je ten najväčší dôvod, prečo má kresťanstvo voči pýche také veľké výhrady

a dáva jú na prvé miesto spomedzi všetkých hriechov. Vieme, že každý hriech nám znemožňuje a ničí zdravé vzťahy k Bohu, ale i v spoločenstve s ľuďmi. Najrafinovanejšia je v tomto smere pýcha, ktorá postupne, v tichosti všetko rozbíja, a tak vedie človeka do osamelosti a izolácie. Jej podstatou, ako som už spomenul, je súťaživosť, čiže porovnávanie sa s druhými. Takéto správanie nás však vedie k tomu, aby sme neustále podozrievali blížneho. Núti nás, aby sme ho zhadzovali rozličnými spôsobmi, viditeľnými, ale i skrytými. Dôležité pri tom je jedine to, aby sme vždy vyzerali najlepšie. Avšak dôsledok takéhoto správania je vždy postupná osamelosť, keďže ľudia sa nám začnú vyhýbať. Pyšnému človekovi sa vlastne nič horšie nemôže stať ako to, že dosiahne všetko, za čím tak veľmi pachtil. Daň za to je však krutá a bolestivá.

Paradoxom pre nás všetkých je však skutočnosť, že napriek tomu, že toto všetko o pýche aj vieme, veľmi neradi sa jej vzdávame. Pokora je pre nás nepríťažlivá, slabošská a myslíme si, že s ňou nič nedosiahneme. Dokonca niektorí ľudia môžu byť pyšní aj na svoju pokoru. Je to zvrátenosť, pre ktorú platí výrok neznámeho autora: „Pokora je ako spodná bielizeň. Nezaobídeme sa bez nej, ale je veľmi neslušné sa v nej predvádzať."

Skúsme sa preto zamyslieť, prečo máme byť radšej pokorní ako pyšní. Dôvodom k tomu je pravda o našom pôvode. Všetci sme stvorení na Boží obraz a Boh je pokorný. Náš nebeský Otec je absolútne dokonalý vo všetkom, čiže aj v pokore. Jeho Syn sa zriekol seba samého a stal sa poslušným až na smrť. Nikdy si nezakladal na tom, že je Syn všemohúceho Boha, ale vždy počúval svojho Otca. Ten je vždy akosi tajomne diskrétny, neupozorňuje na seba. V prírode nenájdeme bilboard s nápisom: „Toto som stvoril pre človeka. Váš Boh." Možno je to aj kvôli tomu, aby ho nemohli nájsť povrchní zvedavci, ale len tí, čo ho hľadajú srdcom. A my, ak vytrváme na ceste s Pánom Ježišom, dokážeme ho srdcom vždy objaviť. Čím viac mu budeme podobní, tým viac sa budeme podobať pravému obrazu, na ktorý sme stvorení. Tým viac v nás vynikne pravý človek.

Všetci z vlastného života poznáme, ako nás pýcha núti všetko konať na obdiv pred ostatnými. Doslova nás zotročuje a my si to možno ani neuvedomujeme. Avšak pokora, tá nám ponúka iný, slobodnejší spôsob života. Neupozorňuje na seba a necháva v sebe vyniknúť Boha. Pokora je vlastne ochota a schopnosť slúžiť Bohu a ostatným ľuďom. Presne tak, ako to činí náš nebeský Otec.

Cesta, ako zvíťaziť nad našou pýchou, je cesta Ježiša Krista, vždy poslušného svojmu Otcovi. Prostriedky, ktoré nám pomáhajú na tejto ceste, sú pokánie a služba druhým. Tým prestaneme zbožšťovať svoje ego a zostúpime z trónu najdôležitejšej osoby vo svojom srdci. Takto sa nám postupne otvoria naše vnútorné oči a dokážeme vnímať potreby svojich blízkych. Tie sú rovnako dôležité ako tie naše, len my ich nechceme v pýche akceptovať. Nesmieme pri tom zabudnúť na prázdny trón v našom srdci. Rozhodnime sa rýchlo a správne, kto zasadne na prázdne miesto. Lebo ak bude dlho prázdne, veľmi rýchlo sa tam vráti pôvodný „kráľ" a my budeme na tom ešte horšie ako predtým. Nechajme preto vládnuť v našom živote Ježiša Krista, ktorý nám ponúka jediný spôsob víťazstva v slobode, pravde a v láske.

fr. Šebastián Moric OP

Na duchovnej obnove v Plavči.

Sväté omše za členov RB

na Slovensku odslúži promótor pre ruženec P. Melichar Matis OP 7. marca za živých členov RB a 14. marca za zosnulých členov RB.

Stalo sa...

● **KOŠICE (Kostol Božieho milosrdenstva na sídlisku KVP)** — V sobotu 16. januára 2016 sa spolu s bratmi dominikánmi modlili posvätný ruženec vo vysielaní Rádia Lumen členovia ružencového bratstva z Košic pri kostole Nanebovzatia Panny Márie.

● **PLAVEČ** — 22. januára sa v obci Plaveč konala duchovná obnova, ktorú viedol páter Melichar Matis OP. Obnova, ako už býva zvykom, začala modlitbou ruženca. Po ruženci promótor spolu s miestnym farárom a pátrom Matejom Šulikom OP (rodákom z Plavča) slávili Eucharistiu. Po sv. omši sa konala prednáška o správnom fungovaní ružencového bratstva a zahájila sa aj reforma miestneho ružencového bratstva. Veríme, že duchovná obnova prinesie svoje ovocie.

● **ŠARIŠSKÉ BOHDANOVCE** — V sobotu 30. januára 2016 sa uskutočnila duchovná obnova ružencového bratstva v Šarišských Bohdanovciach (Košická arcidiecéza), ktorú viedol brat Filip Ďubek OP spolu s bratom Vavrincom Mitrom OP za prítomnosti miestneho farára Pavla Štefurika. Program začal modlitbou posvätného ruženca, ktorý sa spolu s čítaním Svätého písma predmodlieval brat Vavrinec. Obnova pokračovala sv. omšou. Brat Filip v homílii povzbudzoval veriacich k odvahe i k dôvere v Boha, lebo on je prítomný pri nás i v ťažkých chvíľach aj v búrkach nášho života. Práve vtedy, ak mu dôverujeme, nás prekvapuje svojou prítomnosťou,

Na duchovnej obnove v Šarišských Bohdanovciach.

obdarúva nás pokojom, radosťou a životom plným nádeje. Program pokračoval v kultúrnom dome pohostením a prednáškou brata Filipa, ktorý v nej povzbudzoval veriacich k modlitbe ruženca a objasnil históriu ružencových bratstiev, ich formy a pravidlá, podľa ktorých sa dnes vytvára a riadi RB. Nasledovali voľby, ktoré prebehli v priateľskom duchu a podľa Stanov RB na Slovensku.

● **KAMENICA NAD CIROCHOU** — V nedeľu 7. februára 2016 sa uskutočnila duchovná obnova Ružencového bratstva vo farnosti Kamenica nad Cirochou (Košická arcidiecéza). Viedol ju promótor pre ružencový apoštolát na Slovensku P. Melichar Matis OP spolu s P. Filipom Ďubekom OP. Obnova bola vyplnená duchovným programom – dopoludnia modlitbou posvätného ruženca a svätými omšami, pri ktorých páter Melichar hovoril na tému: Čo je ružencové bratstvo a ako ho dnes vytvoriť. Popoludní program pokračoval besedou, pri ktorej P. Melichar odpovedal na otázky ruženčiarov, vysvetlil niektoré nezrovnalosti a povzbudil ich k reforme ružencového bratstva, ktorú sa miestni ruženčiari rozhodli uskutočniť.

● **KAMIENKA** — V nedeľu 7. februára 2016 sa konala duchovná obnova ružencového bratstva v Kamienke (Košická arcidiecéza). Viedol ju promótor pre ružencový apoštolát na Slovensku Melichar Matis OP spolu s Filipom Ďubekom OP. Po úvodnej modlitbe posvätného

Pripravujeme...

- 6. 3. (nedeľa) **Gyňov** – duchovná obnova RB.
- 12. 3. 2016 (sobota) **Prešov – sídlisko III.** – duchovná obnova RB.
- 13. 3. (nedeľa) **Zemplínske Hámre** – duchovná obnova RB.
- 9. 4. 2016 (sobota) **Tisiniec** – duchovná obnova RB.
- 10. 4. 2016 (nedeľa) **Geča** – duchovná obnova RB.
- 17. 4. 2016 (nedeľa) **Fričkovce** – duchovná obnova RB.
- 23. 4. 2016 (sobota) **Strážske** – duchovná obnova RB.
- 30. 4. 2016 (sobota) **Košice (Kostol Krista Kráľa)** – duchovná obnova RB.
- 1. 5. 2016 (nedeľa) **Trebišov** – duchovná obnova RB.

Účastníci duchovnej obnovy v Kamenici nad Cirochou.

Účastníci duchovnej obnovy v Kamienke.

ruženca kňazi spolu s veriacimi slávili sv. omšu. V homílii páter Filip povzbudzoval k modlitbe ruženca, lebo pri nej modliaci sa získava nadšenie a túžbu napodobňovať Ježišov život i život Panny Márie. Dôsledkom toho sa sviatosti, modlitba i svätá omša stávajú živými prameňmi duchovného života. Popoludní program pokračoval stretnutím s promótorom pre ruženec P. Melicharom, ktorý vysvetlil históriu ružencových bratstiev, jej formy a vyzval ružencia-rov k horlivej modlitbe, k plneniu si povinností, ktoré na seba členovia RB slobodne prevzali. Po besede sa miestni ružencíari rozhodli uskutočniť reformu miestneho ružencového bratstva.

Evanjeliový text o učeníkoch na ceste do Emauz poznáme naozaj dobre. Večer na Veľkú noc si ho opäť pripomíname a vydávame sa na cestu s tými, ktorí na sklonku prvého dňa v týždni stretli Ježiša na ceste.

OMŠA NA CESTE NÁŠHO ŽIVOTA

Musím sa priznať, že v texte je jedna veta, ktorá ma zaráža. Ježiš hovorí svojim učeníkom pre neho typickým priamym spôsobom: „Vy nechápaví a ťarbaví srdcom uveriť všetko, čo hovorili proroci!“ Túto výčitku počujem aj ja, a aj vy. Sme ťarbaví srdcom, nechápaví, neschopní čítať medzi riadkami?

Bratia a sestry, zbadali ste, že text o emauzských učeníkoch zvláštnym spôsobom reprezentuje štruktúru omše?

Učeníci vyšli z domu a kráčajú spolu. V mysli si nesú svoje starosti a bolesti, možno svoju sklamanú nádej. Vydávajú sa na cestu v prvý deň týždňa.

To isté robíme aj my – každú nedeľu, v prvý deň týždňa sa vydávame na cestu do chrámu s našimi radosťami a bolesťami, so všetkým, čím sme. Odchádzame z domu a nie sme sami. Spoločenstvo, po grécky ἐκκλησία, ktoré vytvára Cirkev, sa zhromažďuje.

Cestou Ježiš vysvetľuje učeníkom Písmo. Začína Starým zákonom, od Mojžiša a všetkých Prorokov. A vysvetľuje. Inými slovami, káže im! Aké mali učeníci šťastie, že Slovo samo im dávalo odborný výklad!

My robíme úplne to isté: prvá časť omše sa skladá z toho, čo nazývame Liturgia slova. Zvyčajne si vypočujeme text zo Starého zákona, potom Žalm, za ktorým nasleduje text z Nového zákona. Pravdou je, že dnes sme namiesto Starého zákona čítali pasáž zo Skutkov apoštolov. Veľkonočný čas si to vyžaduje! Ale terajšie prvé čítanie nám pripomenulo, že „v Ježišovi vydali všetci proroci svedectvo.“ Potom nasleduje vysvetlenie, homília. A ja som prvým, kto ľutuje, že to nie je Ježiš, kto nám ju prečíta!

Potom sa Ježiš a učeníci idú podeliť o jedlo. Kristus si vezme chlieb, požehná ho, láme a dáva. Aké je dôležité zmienenie jedla v Ježišovom živote! Aj Peter nám jasne pripomína: „Jedli sme a pili s ním po tom, čo vstal z mŕtvych.“

A tu je druhá veľká časť omše! Nepotrebujeme veľké príhovory, aby sme pochopili, že toto jedlo v Emauzách je Eucharistia! Ježiš zmizol pred ľudskými očami, ale naďalej je prítomný pod spôsobom chleba a vína. Okolo seba tak často počúvame: „Som veriaci, ale nie praktizujúci.“ Aký presvedčivý výraz nedostatku viery. Ak by som bol skutočne veriaci, tak by som bežal každú nedeľu prijať Telo môjho Pána!

Počuli sme to: učeníci nezostanú v Emauzách. Zoberú sa a vydajú na cestu do Jeruzalema. A budú rozprávať o tom, čo zažili. Svojím spôsobom ich vlastná skúsenosť posiela na misiu. Sú uchovávateľmi pokladu, ktorý si nemôžu nechať pre seba. Je treba, aby hovorili. Jedným slovom, sú poverení misiou.

Nie je náhoda, že slová misia a omša majú rovnaký koreň v latinskom slove, ktoré znamená poslanie. Lebo po prvé, náhoda neexistuje. Po druhé, sme naozaj

poslaní. Omša sa nekončí, keď prekročíme prah tohto kostola. Je to silnejšie ako my.

Najstarší z nás si ešte spomínajú na koniec omše, ktorý v latinčine hovoril: Ite, missa est. Možno to bol koniec omše. Možno ale tiež začiatok misie!

Dnešné rozprávanie o emauzských učeníkoch nie je iba príbehom z minulosti. Je to základný prvok nášho kresťanského života. Čo robíme v tomto prítomnom okamihu, ak nie sme zhromaždení vo vzkriesenom Kristovi? Pozýva nás vypočuť si Písmo a zúčastniť sa sviatosti jeho Tela a Krvi.

Nebuďme nechápaví!

Emauzy sú omšou na ceste nášho života.

Omša je cestou Života v srdci nášho života.

fr. Louis-Marie Ariño-Durand OP
generálny promótor pre ruženec

Homília bola prednesená večer na Veľkonočnú nedeľu 2015 v dominikánskom Kláštore najsvätejšej Sviatosti v Nice. Preklad z francúzštiny Zuzana Koleková.

Žalm 17: Modlitba nespravodlivo obvineného

Žalm 17 je modlitba nespravodlivo obvineného človeka, ktorý je presvedčený o svojej nevine (verše 3–4) a zoči-voči skrivodlivým obvineniam predkladá Bohu svoju „spravodlivú žiadosť“ (1). V očakávaní Božieho spravodlivého ortieľu: „nech z tvojej tváre vyjde rozsudok o mne“ (2), sa domáha Božieho milosrdenstva a ochrany (7). Z časových narážok vo veršoch 3 a 15 sa dá predpokladať, že žalmista svoju modlitbu predkladá Bohu počas nočnej modlitby.

Hoci je žalmista presvedčený o svojej nevine, dobre vie, že zoči-voči zlu a nespravodlivosti tohto sveta človek ľahko zakolíše, skĺzne z dobrej cesty a nechá sa strhnúť k zlu, aby sa zlým odplatil za zlé. Preto prosí Boha, aby i naďalej pevne držal jeho „kroky na svojich chodníkoch, aby jeho nohy nezakolísali“. Tento motív chodníka či cesty je v žalmoch častý. Znamená mravný spôsob života, pričom sa často dáva do kontrastu cesta spravodlivého, ktorý kráča po Božích chodníkoch, a cesta bezbožníkov. Inak tomu nie je ani v tomto žalme (verše 4–5).

Verše 7–9 možno pokladať za „srdce žalmu“ a sú akousi ozvenou na udalosti exodu – vyvedenia z egyptského otroctva. Podobne, ako sa Boh zmiloval nad svojím ľudom v egyptskom zajatí a preukázal mu svoje milosrdenstvom tým, že ich vyviedol z otroctva „mocnou pravicou a vystretým ramenom“ (Dt 5, 15; por. aj Ex 15, 6.12) a niesol ich sťa orol na svojich perutiach (por. Ex 19 ,4; Dt 32, 11), tak aj žalmista prosí Boha, aby mu prejavil svoje milosrdenstvo, zachránil ho svojou pravicou a ukryl ho v tôni svojich perutí.

Žalmista vo svojej modlitbe venuje pozornosť aj svojim nepriateľom (9–12), ktorí sú bezcitní, nadutí a spupní. Nezaškodí malé porovnanie medzi nimi a žalmistom: kým žalmista má srdce pripravené, aby Boh v ňom skúmal, pretože niet v ňom nič nekalého (3), jeho nepriatelia majú bezcitné srdcia (presnejšie: „obrastené tukom“, význam je ten istý). Kým žalmistova reč plynie z úprimných perí a jeho ústa nehrešia (verše 1 a 4), ústa jeho protivníkov chrlia spupnosť. Nuž, raz je to už tak, že „z plnosti srdca hovoria ústa...“ (Lk 6, 45). Kým žalmista „sa vyhýba cestám násilníkov“ (4), úklady a násilie nie sú cudzie jeho nepriateľom (9–12). A kým žalmista vyhľadáva ochranu „v tôni Božích perutí“ (8), jeho protivníci sú sťa levy (12). Tento pekný zoomorfný obraz však viac kontrastuje Boha a žalmistových nepriateľov: kým Boh ochraňuje, oni znezrady útočia ako levy... Pokiaľ však človek dôveruje Bohu a u neho hľadá svoju záštitu, hrozivé levy, ktoré číhajú na svoju korisť, sa stávajú bezmocnými levíčatami, ktoré čupia vo svojich dúpätách...

Po opise svojich protivníkov sa žalmista opäť obracia k Bohu, ktorému zveruje svoju pomstu a ktorý je tu vykreslený ako bojovník, ktorý svojím mečom chráni iných (13–14). Všimnúť si možno prepojenie

Žalm 17

**1 Dávidova modlitba. Vypočuj,
Pane, moju spravodlivú žiadosť,
všimni si moju prosbu pokornú.
Nakloň sluch k mojej modlitbe,
čo plynie z perí úprimných.**

**2 Nech z tvojej tváre vyjde
rozsudok o mne; tvoje oči vidia,
čo je správne.**

**3 Skúmaj moje srdce i v noci
ma navštív, skúšaj ma ohňom
a nenájdeš vo mne neprávosť.**

**4 Moje ústa nehrešia, ako robia
ľudia zvyčajne. Podľa slov tvojich
perí vyhýbam sa cestám násilníkov.**

**5 Pevne drž moje kroky na svojich
chodníkoch, aby moje nohy
nezakolísali.**

**6 K tebe, Bože, volám, lebo ty
ma vyslyšíš. Nakloň ku mne sluch
a vypočuj moje slová.**

**7 Ukáž svoje predivné
milosrdenstvo, ty, čo pred
protivníkmi pravicou zachraňuješ
dôverujúcich v teba.**

**8 Chráň ma ako zrenicu oka, skry ma
v tôni svojich perutí**

**9 pred bezbožnými, čo ma sužujú.
Obkľučujú ma nepriatelia,**

**10 zatvárajú si bezcitné srdcia, ich
ústa spupne hovoria.**

**11 Už pristupujú a už ma zvierajú,
očami sliedia, ako by ma na zem
zrazili.**

**12 Sú ako lev pripravený na korisť,
ako levíča, čo čupí v úkryte.**

**13 Povstaň, Pane, predíď ich a zraz,
svojím mečom mi zachráň život pred
bezbožným,**

**14 svojou rukou pred smrteľníkmi,
Pane, pred smrteľníkmi, ktorým sa
podiel života končí na zemi. Zo svojich
zásob im naplň žalúdok, nech sa
nasýtia ich synovia a čo nezjedia, nech
prenechajú svojim deťom.**

**15 Ja však v spravodlivosti uzriem
tvoju tvár a až raz vstanem zo sna,
nasýtim sa pohľadom na teba.**

s 11. veršom: kým žalmistovi neprajníci sa ho snažia zraziť k zemi, Boh zrazí ich.

Žalmista si je vedomý, že zlým sa často na tomto svete vodí lepšie než spravodlivým, ale darí sa im len do smrti; preto dopraje plný žalúdok im aj ich potomstvu: nech sa len poriadne nasýtia (mohli by sme povedať „presýtia“) týmto svetom. Žalmista sa však bude sýtiť pohľadom na Boha. Verše 14–15 tak vytvárajú dômyselnú slovnú hračku ohľadom „nasýtenia sa“. V konečnom dôsledku sú tu načrtnuté dva rozdielne postoje: na jednej strane plný žalúdok, ktorý vedie k obéznemu, a teda bezcitnému srdcu, pretože človek nevidí nič iné, len seba a svoje záujmy; a na druhej strane je to čistý pohľad a čisté srdce človeka, ktorý je práve preto naplnený Bohom. Preto záver tohto žalmu nemá ďaleko k jednému z Ježišových blahoslavenstiev: „blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha“ (Mt 5, 8).

Ako sme si mohli všimnúť, 17. žalm s obľubou používa telesnú symboliku:

Guercino (1591–1666): Saul útočiaci na Dávida

tvár, oči, sluch, ústa, pery, srdce, ruka, pravica, nohy, žalúdok. Zastavme sa pri symbolike očí v žalme: Boží pohľad skúma všetko. Aj ľudské srdcia (3). Božie oči vidia, čo je správne, ale aj to, čo nie je. Boh skúma srdcia dobrých i zlých. Svojich verných chráni ako zrenicu oka (8). Oči žalmistových nepriateľov sliedia po tom, ako ublížiť (11–12); kým žalmista sa nebojácne vystavuje Božiemu pohľadu (2–3) a zároveň túži, aby ho Boh chránil ako zrenicu oka. Už teraz – uprostred svojich ťažkostí – žije pred Božou tvárou, a preto žije v nádeji, že raz, keď sa prebudí zo zlého sna, ktorý práve prežíva, uzrie Božiu tvár a nasýti sa pohľadom na Boha...

S telesnou symbolikou je spätý antropomorfný spôsob vyjadrovania o Bohu, čo môže poukazovať na starobylosť Žalmu 17. Stretli sme sa už s obrazom Boha ako bojovníka (13). V treťom verši je Boh prirovnaný k remeselníkovi, ktorý ohňom skúma rýdzosť kovov. Tento obraz evokuje akúkoľvek skúšku, keď človek prechádza akoby ohňom, ktorá nemusí mu byť na škodu, ale práve naopak: môže ho očistiť, ba navyše z niečoho, čo bolo kedysi beztvarým kusom surového kovu, sa nakoniec môže stať niečo, čo má ušľachtilú formu...

Podobný obraz možno nájsť v Prvom Petrovom liste (1 Pt 1, 7).

Ďalší antropomorfný obraz o Bohu, s ktorým sa stretávame v žalme, je obraz sudcu, ktorému žalmista predkladá svoju „spravodlivú žiadosť“ (1) a, samozrejme,

očakáva od neho spravodlivý rozsudok (verše 2 a 15). Spravodlivosti bude patriť aj posledné slovo: „Ja však v spravodlivosti uzriem tvoju tvár“. Motív spravodlivosti tak otvára i uzatvára Žalm 17. Inými spojivami medzi úvodom a záverom žalmu sú „Božia tvár“ (verše 2 a15) a „nočný čas“ (verše 3 a 15).

Popri motíve spravodlivosti nemožno opomenúť „predivné“ Božie milosrdenstvo (7), ktoré stojí v „srdci“ Žalmu 17. Z nášho ľudského uhla pohľadu je Božie milosrdenstvo „predivné“, teda obdivuhodné, ba niekedy až nepochopiteľné... Zároveň je však aj nesmierne. Neustále sa prejavuje vo svete rôznymi „divmi“, ako bolo vyvedenie Izraelitov z egyptského otroctva, či vzkriesenie Ježiša z mŕtvych.

Tým sme sa dostali už ku kresťanskej reinterpretácii Žalmu 17, ktorá ho chápala kristologicky. Prvá časť žalmu (1–5) vraví o žalmistovej nevine. Na koho sa však tieto slová vzťahujú v plnej miere, ak nie na Krista? Aj keď prešiel ohňom utrpenia, nenašla sa v ňom žiadna neprávosť (3). „On sa nedopustil hriechu, ani lesť nebola v jeho ústach. Keď mu zlorečili on nezlorečil, keď trpel, nevyhrážal sa, to postúpil tomu, ktorý súdi spravodlivo“ (1 Pt 2, 22–24) a vždy kráčal po Božích cestách. Jeho kroky nezakolísali ani na ceste kríža, keď „sám vyniesol naše hriechy na svojom tele na drevo, aby sme zomreli hriechu a žili pre spravodlivosť“ (1 Pt 2, 25).

Verše 1–5 môžeme vztiahnuť aj k Panne Márii, ktorá sa taktiež nikdy nedopustila žiadneho hriechu ani neprávosti a pre vykupiteľské dielo svojho syna bola vopred ochránená od poškvrny dedičného hriechu. Pretože po celý svoj život kráčala v spravodlivosti pred Božou tvárou, Boh neustále k nej nakláňa svoj sluch, a preto je tou najlepšou orodovníčkou, ktorá Bohu predkladá naše „pokorné prosby“ (1) a vyprosuje nám jeho „predivné milosrdenstvo“ (7).

Žalmista očakáva Boží výrok (1–2), hoci aj jedno slovo. Ježiš Kristus je týmto Slovom, ktoré vyšlo z Otcových úst... a toto Slovo, ktoré Boh vyriekol, nie je slovo odsúdenia, ale ospravodlivenia; veď „Boh neposlal Syna na svet, aby svet odsúdil, ale aby sa skrze neho svet spasil“ (Jn 3, 17) a „Kto obžaluje Božích vyvolencov? Boh, ktorý ospravedlňuje? A kto ich odsúdi? Kristus Ježiš, ktorý zomrel, ba viac – ktorý bol vzkriesený, je po pravici Boha prihovára sa za nás?“ (Rim 8, 33–34).

Posledný verš 17. žalmu je pravdepodobne narážkou na ranné prebudenie, ale kresťanská tradícia v ňom videla skrytý náznak vzkriesenia, pričom sen je obrazom smrti a prebudenie zas obrazom povstania k novému životu. Ježiš bol prvý, kto povstal zo smrti k novému životu. V ňom máme aj my nádej, že raz zo sna smrti povstaneme k plnosti života a budeme sa môcť nasýtiť pohľadom na Boha. Novozákonnú ozvenu videnia Božej tváre môžeme nájsť v závere hymnu na lásku: „Teraz vidíme len nejasne..., ale potom z tváre do tváre“ (1 Kor 13, 12).

Hoci Božiu tvár na tomto svete nemožno vidieť (Jn 1, 18), pápež František vo svojej bule, ktorou vyhlásil rok milosrdenstva, pripomína, že v Ježišovi nám Boh zjavil svoju tvár ako misericordiae vultus – tvár milosrdenstva...

fr. Patrik Vnučko OP

Marianka

Dnes sa spoločne zahľadíme do histórie najstaršieho pútnického miesta na Slovensku – Marianky. Jej pôvod a história sú sčasti zahalené legendami.

Historici rádu pavlínov, ktorí toto miesto spravovali, zapísali ústne tradovanú legendu o pustovníkoch, ktorí si na tomto mieste postavili svoje chatky a venovali svoj život modlitbe a rozjímaniu. Svoje chatky si ozdobovali soškami, ktoré predstavovali umučenie Pána, apoštolov i Matku Božiu. Jeden z nich si z hruškového dreva vytesal sošku Panny Márie s Ježiškom na rukách (podľa pavlína Ľudovíta Kummera to bolo v roku 1030), aby si ňou ozdobil svoju chatku. Počas nepokojov, ktoré nastali v Uhorsku po smrti kráľa Štefana, pustovníci museli zo svojho miesta utiecť. Sošku pustovník skryl do bútľavého stromu. Neďaleko toho stromu vytryskol prameň, ktorý mal uzdravujúcu silu. Samotná soška sa našla o niekoľko desaťročí neskôr. Spôsob, ako sa znova objavila, je tiež zahalený tajomstvom. Najznámejšie tradovaná legenda hovorí, že v údolí žil zbojník, ktorému sa narodili ťažko postihnuté deti. Keď to nešťastný otec videl, sľúbil, že napraví svoj život a dá sa na pokánie. Vo sne sa mu vraj zjavila Matka Božia a ukázala mu miesto, kde má kopať v zemi, nájde tam sošku a pod ňou prameň. Ak vo vode prameňa vykúpe deti, budú zdravé. Tak sa aj stalo a bývalý zbojník zasvätil po tejto udalosti svoj život Božej službe. A na tom mieste postavili kaplnku.

História pútnického miesta sa začína písať od roku 1377, keď sa tu zastavil uhorský kráľ Ľudovít I. Veľký, z rodu Anjou. On položil základný kameň kostola a zveril správu pútnického miesta rádu pavlínov. V roku 1380, keď bol kostol dostavaný, ten istý kráľ slávnostne preniesol milostivú sošku na hlavný oltár. Kostol Narodenia Panny Márie je pôvodne gotický. Gotickú konštrukciu si aj zachoval. Koncom 17. stor. bol na náklady cisára Leopolda I. rekonštruovaný v barokovom slohu. Z tohto obdobia pochádzajú štuky, maľby, ozdoby a bočné oltáre, ktoré sa nachádzajú v lodi kostola. Aj presbytérium bolo prestavané v barokovom štýle, ale roku 1877 bolo regotizované. Z tohto obdobia pochádza neogotický hlavný oltár, bočný oltár Božského Srdca Ježišovho a vitráže v oknách kostola. Väčšina architektonických pamiatok v mariánskom údolí pochádza z obdobia baroka. Lurdská jaskyňa a krížová cesta boli postavené v prvej polovici dvadsiateho storočia.

V roku 1930, v rámci príprav na 900. výročie objavenia zázračnej sošky boli zrealizované rozsiahle úpravy celého areálu. V rámci tohto projektu vznikla aj rozsiahla kalvária so sochami v životnej veľkosti, vytvorená podľa predlohy, ktorej originál sa nachádza v Kostole sv. Jozefa v Mníchove. Kalvária bola požehnaná 8. septembra 1936 františkánskym provinciálom pátrom Brunom Böhmom za prítomnosti rožňavského biskupa Michala Bubniča a veľ-

kého zástupu ľudí. Rád pavlínov spravoval pútnické miesto od spomínaného roku 1377 do roku 1786. Na tomto mieste zažil slávny rozkvet, ale aj úpadok a zánik. Od 16. stor. sídlil v Marianke generálny predstavený rádu a pavlíni tu mali aj teologické štúdium. Generálny predstavený mal právo udeľovať doktorát teológie. V roku 1786 Jozef II. zrušil okrem iných aj rád pavlínov a tak Marianku dlhé roky spravoval diecézny klérus. Kláštor neskôr kúpil knieža Schwarzenberg z Orlíka nad Vltavou, ktorý ho prestaval v klasicistickom štýle na poľovnícky zámoček. Z kláštora sa stal kaštieľ, ktorý vlastnilo viacero grófskych rodín. Od roku 1927–1950 pútnické miesto spravuje Kongregácia bratov tešiteľov, ktorá vznikla v roku 1922. V roku 1950 bola kongregácia násilne zlikvidovaná spolu s ostatnými rehoľami na Slovensku, ale od roku 1990 sa znova ujala správy Marianky. Tešitelia zrekonštruovali kostol a bývalý pavlínsky kláštor (kaštieľ), ktorý slúži ako pútnický a exercičný dom. V súčasnosti v Marianke sídli generálny predstavený Kongregácie tešiteľov. Kostol Narodenia Panny Márie bol 31. júla 2011, dekrétom pápeža Benedikta XVI., povýšený na baziliku minor.

Bližšie informácie o bohoslužbách a podujatiach v Marianke nájdete na www. marianka.sk

fr. Rafael Tresa OP

Páter Tomáš Gajdoš OP († 2009) pripravoval pokračovanie svojej knihy „Boh je naša spása“ (2003), v ktorej jednu časť venoval modlitbe ruženca, no knihu už nestihol dokončiť. Jeho text sa snaží priblížiť modlitbu ruženca prostredníctvom myšlienok rôznych osobností a to nielen z cirkevného prostredia...

5. časť

Modlime sa ruženec!

Posvätný ruženec je modlitba plná úcty a lásky k Ježišovi Kristovi a jeho svätej Matke. Modliť sa ruženec znamená kráčať týmto životom po boku božského Spasiteľa a jeho svätej Matky, sprevádzať ich stále a nechať sa nimi viesť po všetkých cestách slzavým údolím, dívať sa na všetky životné udalosti Kristove i Máriine.

Ak sú oni našimi sprievodcami, potom je naša cesta do nebeskej vlasti krásna, istá a bezpečná, pretože sú to sprievodcovia mocní a ich príklad strhuje svojou silou a veľkosťou.

Pri modlitbe ruženca rozjímame o živote Ježiša Krista a jeho svätej Matky. Ak sa ho modlíme často, ba denne, pred naším duchovným zrakom sa živo vybavuje všetka krása ich čností a duša planie túžbou napodobňovať ich podľa svojich slabých síl.
(P. Dr. Reginald Dacík OP)

Ježiš je hlavou Cirkvi. Mária je skutočnou Matkou hlavy Cirkvi a duchovnou Matkou všetkých nás, členov Cirkvi, údov Kristovho mystického tela. A toto duchovné materstvo je Máriinou túžbou, odmenou, slávou i pravým materským šťastím. S radosťou sa stará s Ježišom o Ježišovo dielo.

Pod krížom poznala cenu duší. Videla, ako bolestne Ježiš umiera za duše. Vždy brala Ježišovu vec za svoju, a tak to robí aj v nebi, kde ešte jasnejšie pozná Božiu vôľu.

Človek bez Boha, bez Božej pomoci je v nadprirodzenom poriadku bezmocný,

Bitka pri Lepante od neznámeho autora

bezvládny. Kto bezmocné ľudstvo, odtrhnuté od Boha, zasa spája s Bohom, kto mu prináša nadprirodzený život, zdravie, silu, spásu, stáva sa v nadprirodzenom poriadku jeho záchrancom, spasiteľom.

Podľa tohto výkladu je zjavné, že sa zvolanie „Spasiteľ sveta“ vzťahuje priamo na Ježiša. Kristus, Boh a človek, je jediný Prostredník medzi Bohom a ľuďmi (1 Tim 2, 5). Z jeho vôle a z jeho rozhodnutia sa jeho Matka Mária stala (Jn 19, 26) aj Matkou ľudí, a tým prostredníčkou medzi ním a ľuďmi, takže na jej prosbu a skrze ňu udeľuje ľuďom milosti.

Mária môže všetko na nebi a na zemi. Ona je z vôle Otca a Syna všemocná svojou prosbou, („omnipotentia supplex“), lebo keď pýta pre nás nejakú milosť, Ježiš, jej všemohúci Syn, prikladá jej prosbe takú cenu a tak živo si žiada urobiť jej radosť, že je to tak, akoby ona skôr rozkazovala, než prosila, akoby sa v nej poznávala skôr pani než služobnica.

[Jozef Kútnik Šmálov: Litánie loretánske – LÚČ, Bratislava 1998]

Svätá Brigita sa vo videní započúvala do slov Pána Ježiša, ktorý v nebi hovoril svojej Matke: „Drahá moja Matka, preochotne splním každé tvoje prianie. Ako ty si mne na zemi neodmietla nič, o čo som ťa prosil, tak ani ja v nebi neodopriem

splniť tvoju vôľu“. A ona, všemocná z vôle svojho Syna a – podobne ako On – súcitiaca so všetkými biedami, so všetkou núdzou ľudského údelu, chce byť útočište pre všetkých, ktorí sa k nej utiekajú.

Sila ruženca

V druhej polovici 16. storočia náboženské rozbroje rozložili Európu. To využili Turci. Vtrhli do kresťanských krajín. Zaujali a zničili Cyprus, hrozili Benátkam. V pýche zo svojich víťazstiev prisahali, že sa nezastavia, kým všetkých kresťanov nepodmania polmesiacu. Európski vladári pre vzájomnú nevraživosť a protichodné záujmy dovoľovali Turkom krájať kresťanské štáty, ba niektorí s nimi dokonca paktovali.

Pápež svätý Pius V., dominikán, obnoviteľ rímskej liturgie podľa požiadaviek Tridentského koncilu v r. 1570 vyzval kresťanské národy utvoriť dohodu proti spoločnému nepriateľovi. Na výzvu Svätej stolice odpovedali iba Benátčania a Filip Druhý Španielsky. Ostatné národy mlčali, hoci sultán Sálim Druhý sa už blížil k Benátkam a mienil vtrhnúť na Západ. V takých okolnostiach pápež v máji 1571 uzavrel ligu. Za hlavného veliteľa vymenoval Dona Juana d´Austria.

Kresťanskí bojovníci mali za poznávacie znamenie ruženec zavesený na krku. Pápež venoval veliteľovi zástavu s obrazom Panny s Dieťatkom na rukách. K zrážke vojsk na mori, k rozhodujúcej námornej bitke došlo 7. októbra 1571. Pápež, kardináli, duchovenstvo a veriaci sa modlili ruženec, spievali Loretánske litánie. V ten deň pápež pridal k nim zvolanie „Auxilium christianorum“ (Pomocnica kresťanov), Panne Márii dal titul

Pápež Lev XIII.

Našej Panej víťazstva a ustanovil sviatok Ružencovej Panny Márie. Po dvanástich hodinách boja okolo šiestej večer kresťanské vojsko rozhodne zvíťazilo pri Lepante a zastavilo obchvatný útok Turkov z mora.

Pôvodcom terajšej formy posvätného ruženca je dominikán, blahoslavený Alan de la Roche (1428–1478), ktorý upravil predchádzajúce viaceré tajomstvá ruženca na pätnásť a rozdelil ich do troch sku-

pín: päť venoval skrytému životu Pána Ježiša, päť jeho utrpeniu a smrti a päť jeho zmŕtvychvstaniu a nanebovzatej Panne Márii. Tak vznikol ruženec s tromi časťami: radostný, bolestný a slávnostný.

Námorné víťazstvo nad Turkami pri Lepante (teraz Navpaktos, severne od Patrasu pri Korintskom zálive v Grécku) 7. októbra 1571 kresťania pripísali pomoci Panny Márie, sprostredkovanej modlitbou ruženca.

Pius V. (1566–1572) nariadil sviatok „Pamiatky našej víťaznej Panej".

Gregor XIII. (1572–1585) v roku 1573 povolil sviatok ruženca pre chrámy, ktoré mali oltár Ružencovej Panny Márie.

Kliment XI. (1700–1721) po skvelom víťazstve princa Eugena nad Turkami pri Petrovaradíne (severovýchodne od Belehradu pri Novosade) ho preložil z 5. augusta na prvú októbrovú nedeľu; Pius X. ho v r. 1913 preložil na 7. októbra.

Pápež Lev XIII.

Najväčším šíriteľom pobožnosti posvätného ruženca v Cirkvi bol veľký novodobý pápež Lev XIII. (1878–1903). Keď sa na Cirkev valili pohromy, hľadal ochranu u Bohorodičky prostredníctvom modlitby ruženca. Preto 1. septembra 1883 nariadil okružným listom, aby sa v každej farnosti v celej Cirkvi konali cez mesiac október verejné ružencové pobožnosti. Tým sa október stal mesiacom posvätného ruženca. Jozef Mária Larrvez, magister dominikánov, prosil Leva XIII., aby do Loretánskych litánií, úradnej mariologickej summy Cirkvi, vsunul invokáciu: „Kráľovná posvätného ruženca", ako ju oddávna používali dominikáni, pestovatelia a ochrancovia ružencovej modlitby. Lev XIII. vyhovel jeho prosbe a 24. decembra 1883 vydal rozhodnutie:

„Z rozličných spôsobov a formúl modlitieb, nábožne a spasiteľne používaných v Katolíckej cirkvi, tá, ktorá sa nazýva mariánskym ružencom, sa odporúča z mnohých dôvodov. Z nich najväčší je ten, že ruženec vznikol hlavne na vyprosenie ochrany Božej Matky proti nepriateľom kresťanstva. Každý vie, že často a veľa pomohol Cirkvi pri premáhaní pohrôm. A teda nielen nábožnosti jednotlivcov, ale aj verejným potrebám je príhodné postaviť tento druh modlitby znovu na ono čestné miesto, ktoré obdržal dávno, keď jednotlivé kresťanské rodiny nepremeškali ani deň, aby sa nepomodlili ruženec. Preto povzbudzujeme, aby nábožne a vytrvalo nástojili na dennej obyčaji ruženca. Súčasne vyhlasujeme, že je naším prianím, aby sa ho denne modlili v katedrálnom chráme diecézy a na jednotlivé sviatky vo farských kostoloch.

Ak teda na česť veľkej Bohorodičky Márie a na trvalú pamäť pomoci, ktoré jej prečisté srdce vyprosuje všetkým národom v mesiaci októbri, na večité svedectvo o preveľkej nádeji, ktorú vkladáme do najmilovanejšej Rodičky, na vyprosenie jej láskavej pomoci, zo dňa na deň väčšej, chceme a rozhodujeme, aby sa v Loretánskych litániách po zvolaní: ‚Kráľovná bez poškvrny dedičného hriechu počatá' pridalo vzývanie: ‚Kráľovná najsvätejšieho ruženca, oroduj za nás'."

Lev XIII. vydal desať pozoruhodných encyklík o ruženci ako pevný a spoľahlivý základ podnetných snáh Cirkvi, ktoré sa výrazne zračia aj v našej dobe.

fr. Tomáš Gajdoš OP

Podobenstvo o márnotratnom synovi

K najpôsobivejším biblickým príbehom o Božom milosrdenstve patrí podobenstvo o márnotratnom synovi (Lk 15, 11–32). Známe je Rembrandtovo († 1669) znázornenie návratu márnotratného syna. Holandský kňaz a spisovateľ duchovnej literatúry Henri Nouwen († 1996) venoval tomuto dielu knihu, v ktorej rozjíma nad jednotlivými detailami tohto svetoznámeho diela.

A však tento pôsobivý príbeh z Lukášovho evanjelia mal – a až do dnešných čias má – bohatú odozvu vo výtvarnom umení. Príbeh v podstate hovorí o tom, čo stálo v centre Ježišovho ohlasovania: nebeské kráľovstvo, ktoré je predstavené otcovým gestom prijatia márnotratného syna. A pokánie na odpustenie hriechov, ktoré zas predstavuje iný moment tohto príbehu: vstúpenie márnotratného syna do vlastného vnútra, keď si priznal svoju vinu a odhodlal sa zmeniť svoj spôsob života. Oba tieto momenty boli aj najčastejšie znázorňované v umení. Niekedy dokonca pospolu, ako to stvárňuje jedna **iluminácia od neznámeho autora** zo 14. storočia. Vľavo vidno márnostratného syna, ako

Rembrandt

A čo my? Len sme sa dívali, hundrali, protestovali... večne nespokojní. Ježiš mlčky berie kríž a kráča. Pozerá s láskou do očí – studne mojej duše a prihovára sa v tichu môjmu srdcu. Nepočujem. V mojom srdci je príliš prázdno. Nepočujem. V mojom srdci je príliš hlučno. Nepočujem, lebo to dav okolo mňa kričí. Aj ja kričím, chcem prehlušiť to ticho a tú trpkú samotu vo mne.

5. Ktorý bol pre nás ukrižovaný

Umrel. Koniec predstavenia! Koniec divadla!

Stekajú slzy po mojej duši a srdce prudko bije. Chveje sa. Bojím sa zodvihnúť hlavu, bojím sa reality smrti. Takto to predsa nemôže skončiť. Kde sú tí čo kričali: „Hosanna!"? Kde sú učeníci, ženy, muži, ktorí ho sprevádzali na cestách? Iba traja verní, z toľkého davu počúvajúcich, z takého množstva uzdravených? A kde teraz stojím ja? Len obďaleč pozorujem ticho a samotu Boha visiaceho na kríži. Vnímam ticho, ktoré kričí do tmy bez ozveny.

IUBILÆUM 800 1216–2016
ORDO PRÆDICATORUM

Ruženec 3/2016

BOLESTNÉ TAJOMSTVÁ

Zamyslenia pripravila
sr. M. Sabína Gondová OP

1. Ktorý sa pre nás krvou potil

Ježiš pred každým veľkým rozhodnutím odchádza do samoty, aby bol so svojím Otcom.

Aj my tak robíme. Chceme spolu s Ježišom ponúkať v modlitbe svoje srdcia Bohu, nech ich požehnáva na ceste, po ktorej denne kráčame. Aby sme posilnení v modlitbe a nasiaknutí jeho Láskou dokázali ukazovať cestu iným. Aby sme v jeho prítomnosti hľadali, aký zámer a plán má Boh s nami. Kto nemá v srdci Boha, nepozná cestu k nemu.

2. Ktorý bol pre nás bičovaný

Ježiš prijíma údery, ktoré dostáva bez jediného slova, či reptania.

Údery nie sú len od vojakov, ale sú aj odo mňa. Sme tam, kde sa uštedrujú rany bičom.

Udierame premyslene. Zlomyseľnosť ovláda srdce a myseľ. Vieš akú má príchuť bolesť?

Aj ty dostávaš rany od svojich najbližších. Ako prijímaš ich údery?

Často sa vyhovárame na iných a nechceme prijať úder a s tým spojenú bolesť a utrpenie. Ak ich prijímame s reptaním a horkosťou, ubližujú telu. Ale ak ich prijímame z lásky, bez slov, liečia dušu.

3. Ktorý bol pre nás tŕním korunovaný

Ježiš je kráľ, ale teraz vojakmi s výsmechom korunovaný.

Tŕňová koruna na hlave? Niekto sa pomýlil. Aj my vieme, čo chceme a tvrdohlavo si ideme za tým. Nepozeráme hore, ani dolu a už vôbec nie napravo či naľavo. Ako keby sme boli korunovaní neomylnosťou a všetkou múdrosťou sveta. Svojím správaním sme veľmi opatrní, aby nám koruna, ktorú sme si nasadili, nespadla z hlavy. Ježiš má korunu, ale skláňa sa k zemi, k maličkým tohto sveta, dvíha hlavu k Otcovi, po stranách pozoruje dav, vidí hriešneho človeka. Nebojí sa o „svoju korunu“ na hlave.

4. Ktorý pre nás niesol kríž

Ježiš prijal kríž a vydal sa na cestu.

Nebola to cesta ružovou záhradou, začínala tou z Getseman. Bola to cesta lásky, na ktorej ma Ježiš nesie v náručí, ja som jeho bremeno, ktoré prijíma s láskou a kráča na Kalváriu. Niesol mňa, teba, niesol nás všetkých.

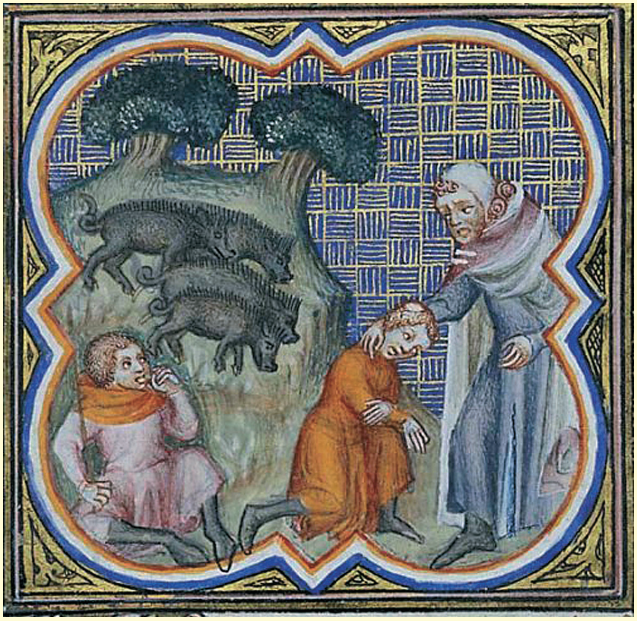

Neznámy autor
zo 14. stor.

pasie ošípané, pri ktorých dozrelo jeho rozhodnutie k návratu, a vpravo jeho prijatie otcom. Oba postoje zdôrazňujú kajúci postoj márnotratného syna.

Inokedy boli tieto dva postoje znázorňované osve, avšak nechýbajú ani také znázornenia, ktoré sa pokúšajú vyrozprávať celý príbeh. Tak to činí jedna **iluminácia z 12. storočia v Eadwinovom žaltári**, ktorý vznikol Canterbury a uchováva ho univerzitná knižnica v Cambridge. V ľavom hornom rohu si mladší syn preberá svoj dedičný podiel, potom sa svižne poberá do sveta, kde všetko prehýri (vpravo hore). O úroveň nižšie sú znázornené dve scény: pasenie svíň, kde v márnotratníkovi dozrieva kajúci postoj, a návrat k otcovi. Nechýba otcovo radostné objatie a sluha, ktorý prináša nový odev a prsteň. Vľavo dole sluha zabíja teliatko na hostinu. Príbeh uzatvára vpravo dole dialóg medzi otcom a jeho starším synom.

Obdobne sa celý príbeh snaží stvárniť aj flámsky maliar **Frans Francken II.** († 1642). Zoskupenie jednotlivých momentov príbehu je však iné: jeho zobrazenie má centrálnu časť, v ktorej sa nachádza odchod márnotratného syna. Odchádzajúci

Eadwinov žaltár

Frans Francken II.

syn – luxusne oblečený podľa vtedajšej módy – sa lúči s otcom, kým sluha privádza osedlaného koňa. Atmosféru rozlúčky dotvárajú plačúce ženy. Okolo tejto centrálnej časti sú zoradené iné okamihy príbehu v smere hodinových ručičiek počnúc prevzatím si dedičného podielu (vľavo hore). Vedľa (nad centrálnou časťou) je hýrenie. A vpravo hore márnotratný syn už ide po žobraní. Napravo od centrálnej časti márnotratník kľačí pri válove prasiat a uprene hľadí k nebu. V pravom dolnom rohu ho vidno na ceste domov. A vedľa (pod centrálnou časťou) sa nachádza návrat domov, pričom nechýba otcovo objatie.

Pozornému divákovi neunikne kontrast medzi centrálnou časťou a tým, čo je zobrazené pod ňou, teda kontrast medzi

Frans Francken II.

Frans Francken II.

odchodom a návratom mladšieho syna: luxusný odev sa zmenil na otrhaný šat; koňa a meč nahradila pútnická palica. Mladíkov hrdý postoj vystriedala pokora. Iba otcovo objatie je rovnako vrúcne; ale aj tu sa niečo zmenilo: otcov bôľ zo synovho odchodu vystriedala radosť z návratu. V ľavom dolnom rohu sluhovia zabíjajú teliatko na hostinu, ktorá je znázornená nad ním a ktorá ukončuje príbeh. Vieme však, že príbeh mal v evanjeliu svoje pokračovanie, alebo žeby sa v smere hodinkových ručičiek začal odvíjať rovnaký príbeh – tentokrát so starším synom?

Na inom zobrazení príbehu o márnotratnom synovi **Francken** zdôrazňuje zas iný kontrast: medzi dvomi hostinami. V centrálnej časti namaľoval hýrenie v „podniku pochybnej povesti“ a pod tým „hostinu“ s ošípanými...

V období baroka sa stalo pomerne obľúbeným námetom hýrenie márnotratného syna. Opäť možno spomenúť jedno dielo od **Fransa Franckena**. No ani **Rembradt** sa nevyhol tomuto motívu a namaľoval seba spolu so svojou manželkou Saskiou ako hýriaceho márnotratného syna (str. 34). Bolo to zhruba dvadsať rokov pred tým, než – krátko pred svojou smrťou – namaľoval svoj svetoznámy návrat márnotratného syna (pozri str. 28). Obe diela do určitej miery odzrkadľujú Rembrandtov životný postoj tak, ako ho prežíval v jednotlivých obdobiach svojho života.

Bartomé Murillo († 1682) zobrazil v sérii

Rembradt

malieb jednotlivé momenty príbehu o márnotratnom synovi, počnúc jeho odchodom (str. 35), kde vidno starého muža, ako odovzdáva dedičný podiel svojmu mladšiemu synovi, ktorý si ho nedočkavo preberá, aby vyrazil do sveta.

Ďalší Murillov obraz predstavuje márnotratného syna hrdo odchádzajúceho na koni do sveta. Otcova tvár zračí smútok. Obdobne aj tvár ženy, pravdepodobne jeho manželky a matky oboch synov.

Ďalší obraz predstavuje márnotratného syna pri kŕmení svíň, ako „vstúpil do seba“ (Lk 15, 17) a oľutoval svoje dovtedajšie počínanie.

Samozrejme, Murillo stvárnil aj návrat márnotratného syna: vľavo vidno teliatko, ktoré otec z radosti nad synovým návratom rozkázal zabiť. V strede obrazu sa nachádza otcovo láskyplné objatie. Radosť zo synovho návratu má nielen otec, ale aj psík pri pravom kolene navrátivšieho syna. Tento psík dotvára radostnú atmosféru. Jeho prítomnosť však môže mať aj symbolický význam. Pes v umení často symbolizoval vernosť. V tomto prípade otcovu vernosť voči márnotratnému synovi.

Otcovu vernosť a jeho milosrdenstvo možno viac oceniť, ak si uvedomíme, že podľa starozákonnej knihy Deuteronómium syn, ktorý bol na hanbu svojim rodičom, mal byť ukameňovaný: „Ak má niekto zaťatého a nepoddajného syna, ktorý nepočúva na otcove a matkine rozkazy, a keď ho karhajú, nevšíma si ich, nech ho otec a matka vezmú a privedú k starším jeho mesta, k bráne jeho bydliska, a nech povedia starším mesta: ‚Tento náš syn je zaťatý a nepoddajný. Nechce nás počúvať, je hýrivec a pijan.‘ A nech ho všetci ľudia toho mesta ukameňujú na smrť“ (Dt 21, 18–21). Miesto ukameňovania čaká márnotratného syna otvorená otcova náruč...

(dokončenie nabudúce)

fr. Patrik OP

312

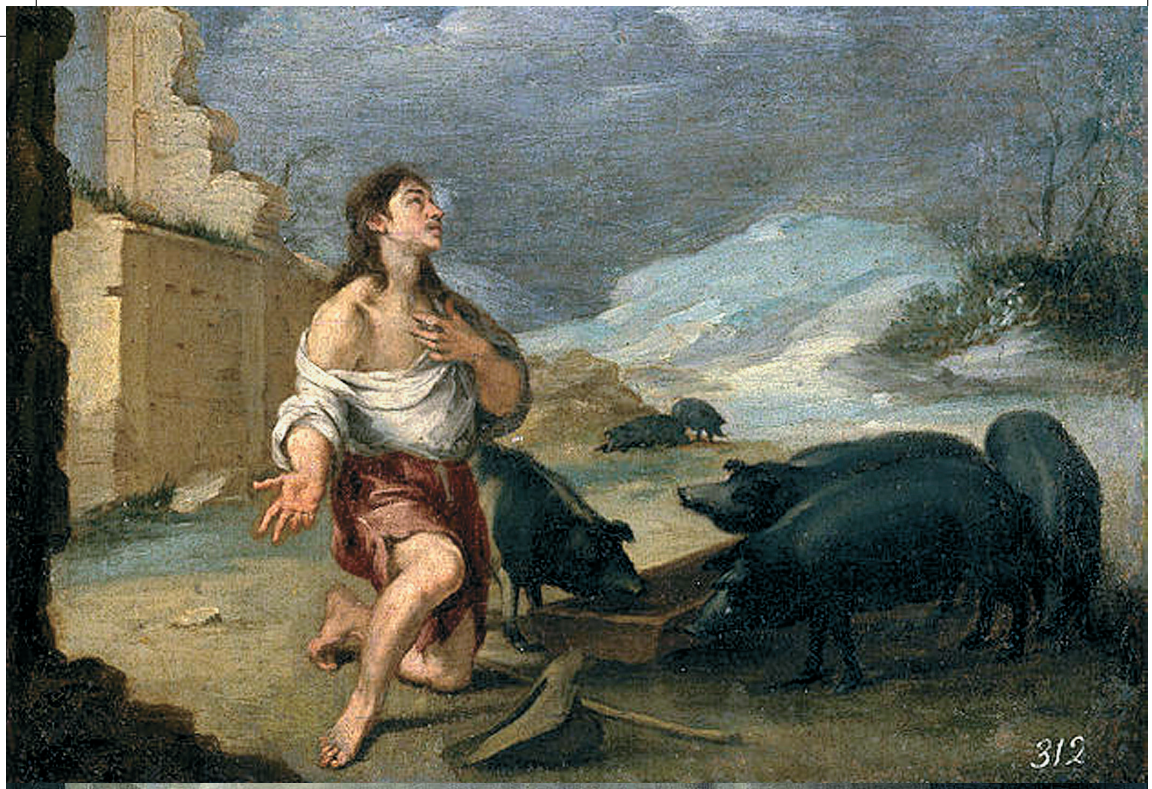
312